

Čmelák

Včelí medvídci jsou pilní stejně jako včelky. A hlavně - velice užiteční! Jejich sosáky jsou mnohem delší než ty včelí a díky tomu zajistí opylení i květů s dlouhými kalíšky (např. jetel).

Čmeláčí královna matka jako jediná přežívá zimu. Je zesláblá, hladová, vyčerpaná, ale závisí na ní budoucnost celé nové generace čmeláků. Brzy zjara musí najít vhodné místo v zemi (např. opuštěná myší díra), založit počáteční voskové buňky, naklásť první vajíčka a zajistit potravu malým larvám. První vylíhlé dělnice poté převezmou její práci a královna už bude pouze snášet vajíčka.

A víte, že existují i u čmeláků kukačky? Snesou jim do hnízda svá vajíčka a tím se postarají o jejich záhubu. Jsou to pačmeláci. Druh velice podobný čmelákům prozradí tmavší křídla a absence pylových košíčků. Nesbírají med a parazitují na čmelácích, kteří jejich larvy živí v domnění, že se jedná o budoucí čmeláčky. Inu, ne každý je tak pilný jako čmelák, bohužel...

Nepřítelem čmeláků je hlavně člověk, který na jaře pálí suchou trávu a při svém hospodaření používá různé chemické postřiky.

...

Bylo léto a zrály maliny. Adélka má maliny moc ráda, protože jsou sladké a zdravé. Maminka ji několikrát opakovala, že si musí malinu nejdříve dobře prohlédnout, než ji strčí do pusy.

„Může tam být brouček, nebo dokonce vosá! To by bylo potom nadělení!“ vysvětlovala jí.

Adélka maliny hladově trhala z keře a nevšimla si včelky, která tady zrovna opylovala květy. Ucítla najednou ostrou bolest na ruce. „Píchla mě do ruky včela! Maminko, maminko, to bolí. Au, to štípe!“ volala a utíkala do kuchyně. Maminka jí na to dala ocet. To pomohlo a bolest byla okamžitě menší. „Tak už přestaň plakat!“ utěšovala ji maminka. Adélka se uklidnila a večer už jí ruka ani trochu nebolela. Byla z toho breku celá unavená a šla brzy spát. Pohádkový skřítek jí ten večer povídal další pohádku na dobrou noc...

...

Pohádka: Čmelák Melák

Čmeláci nežijí jako včelky v úle, ale v zemi pod trávou. Na zahradě pod jabloní mají své království. Je tam dobře ukryto. Prozradí je jenom bzučení čmeláků, kteří se vracejí zpět do hnízda.

Čmelák Melák byl úplně obyčejný čmelák, pouze měl na bříšku méně chloupků než ostatní a proužky více žluté. Protože pořád poletoval a málo odpočíval, byl štíhlejší a z dálky by se mohl zaměnit s vosou. Ten den sluníčko svítilo a kytičky na louce volaly jedna přes druhou: „Pojď ke mně, napij se z kalíšku, jen já mám nejsladší nektar ze všech kytíček!“ A čmeláček létal od kytičky ke kytičce, až se mu kalíšky přelévaly tou sladkou šťávou. Ještě se napil dosyta, až měl plné bříško. Pak už letěl zpátky do hnízda, aby vylil do pláství to, co nasbíral. Vyklepal z košíčků kuličky pylu na stavbu nových domečků pro čmeláčí vajíčka, nakrmil malé čmeláčky a letěl zase na louku. Melák si zrovna pochutnával na nektaru z bodláku, když uslyšel odněkud z lesních malin skupinku pačmeláků:

„Dnes k večeru pronikneme do čmeláčího hnízda pod jabloní. Až se začne šefit, napadneme stráž. Ani si ostatní nevšimnou, že nejsme čmeláci. Vždyť se jim tak podobáme! Pak rychle naklademe svá vajíčka. Až se mladí vylíhnou, budeme v přesile a obsadíme celé hnízdo!“

Meláček čmeláček už na nic nečekal. Ani nedopil sladkou šťávu a okamžitě letěl domů směrem k jabloni. „Pomoc, pomoc!“ volal ostatní, co mu síly stačily. Všichni čmeláci se k němu slétli a on povídal, co právě slyšel u lesa z malin. „Pačmeláci, pačmeláci!“ opakoval rychle, sotva popadal dech. „Co se děje?“ ptali se. „Povídej pomalu,“ volali na něj jeden přes druhého. „Pačmeláci na nás zaútočí dneska večer, slyšel jsem je, jak se o tom radili!“ „Ale ne! Co si jenom počneme?“ strachovali se a pospíchali za svoji královnou, aby se s ní o tom poradili. Královna byla ze všech nejstarší, nejmoudřejší a pokaždé si věděla rady.

Vyslechla své věrné poddané a pak pravila: „Pačmeláci jsou každý rok náš velký nepřítel. Tentokrát je ale přelstíme! Je nás více a jsme chytřejší než oni a díky čmelákovi Melákovi se na jejich přepadení můžeme připravit! Nebojte se a neztrácejte naději!“ dodávala odvahy ostatním čmelákům jejich královna. Vymysleli plán. Ještě do večera musí stihnout udělat falešné hnízdo, které by odlákalo pačmeláky. Vchod do pravého hnízda bude zakrytý něčím těžkým, aby se do něj pačmeláci nedostali. A jak řekli, tak udělali. Z hnízda vynesli ven několik prázdných starých voskových buněk, ve kterých býval kdysi med. Pak společnými silami vyhrabali nožičkami díru, do které pak ty prázdné voskové buňky přenesli. Stálo je to spoustu sil a námahy, ale společně to dokázali. Všichni byli už moc vyčerpaní, ale neměli času nazbyt.

Odpočinuli si jen na pár chvil a šli hledat nějakou věc na zakrytí vchodu do jejich domečku. A tak všichni létali a hledali něco velkého, čím by vchod do hnízda zakryli. Klacíky a větvičky byly pro ty malé čmeláčky moc těžké a listy ze stromů pokaždé odfouknul vítr... Když už si zoufali, že nic nenašli a že svůj boj prohráli, pomohl jim krtek. Právě vyryl hromádku tak blízko jejich domečku, že jim zasypal vchod hlínou. Za normálních okolností by se na krtka velice zlobili, ale teď mu byli vděční. A pak se všichni rychle schovali do díry ve starém dubu. Sotva tam dolétli, už je uviděli. Letělo jich asi sto. Vypadali jako oni, ale neuměli sbírat med, neměli na to košíčky. Živili se jenom tím, co nakradli čmelákům. Vletěli do falešného hnízda, nakladli tam svá vajíčka, a protože tam nenašli nic k jídlu, ráno vyletěli zase ven.

„O malé se nám postarají čmeláci a my si musíme najít nějaké lepší hnízdo! V tomto není ani kapka medu!“ povídal jejich velitel, když letěli daleko za řeku. Potom si čmeláci vynesli hlínu, kterou jim tam naryl krtek, a nastěhovali se nazpět do svého domova. Zpívali si při tom stěhování dokonce i písničku:

Pačmeláci neznaj práci,
čmelákům jsou pro legraci.
Z hnízda jsme je vyhnali,
hodně jsme se nasmáli.

Čmelák Melák za odměnu ten den nemusel nic sbírat a ostatní ho jen krmili sladkým nektarem. Pak mu dali ještě hobla, ale potom už musel pracovat jako všichni ostatní čmeláci.

Čmelák

Tlustý čmelák ráno letěl
opylovat sladký jetel.
Pyl posbíral do košíčku
nakukoval do kalíšků.

Sosákem sál nektar z květů,
dobře, že ten bzučoun je tu.
Žihadlo své dobře skrývá,
málokdy ho používá.

Čmelda žije pod zemí,
zákonem je chráněný.
Než odletěl za vrata,
navštívil nám rajčata.

Autorka: Kamila Urbanová

Ilustrátorka: Jelizaveta Stýskalová